

บทที่ 6

สภาพเศรษฐกิจ สังคม และอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน ในแนวก่อสร้างถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 81

ในบทนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาสภาพเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งสุขอนามัยของชุมชนจากกลุ่มตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ที่คาดว่าจะก่อสร้างถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 81 หรือที่นิยมเรียกว่า "มอเตอร์เวย์สายบางใหญ่-กาญจนบุรี" หรือ "มอเตอร์เวย์สายตะวันตก" โดยการศึกษาครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ จำนวน 3 ชุมชนจาก 3 จังหวัดได้แก่ หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง อำเภอมะนัง นครปฐม จังหวัดนครปฐม หมู่บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และหมู่บ้านหนองขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งได้จากการสำรวจพื้นที่การสัมภาษณ์เชิงลึกตัวแทนชุมชน รวมทั้งการเก็บแบบสอบถามครัวเรือนตัวอย่าง สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน

พบว่า ในหมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง อำเภอมะนัง นครปฐม จังหวัดนครปฐม มีประชากร 470 คน เป็นผู้หญิงและผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 60 และ 40 ตามลำดับ และมีครัวเรือนทั้งหมด 100 ครัวเรือน ในหมู่บ้านประชากรส่วนมากมีภูมิลำเนาที่นี้ ประมาณร้อยละ 98 และมีเพียงเล็กน้อยย้ายมาจากที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 2 และทุกคนในชุมชนนับถือศาสนาพุทธ นอกจากนี้สภาพการใช้ที่ดินของท้องถิ่น ปรากฏว่า โดยทั่วไปไม่มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินอย่างชัดเจน โดยส่วนใหญ่ใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เช่น การทำนา การปลูกพืชไร่ และผักต่าง ๆ ประมาณร้อยละ 75 ส่วนพื้นที่อื่น ๆ สำหรับที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 20 แต่มีเพียงเล็กน้อยที่ใช้ที่ดินในการพัฒนาทำโรงงานประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โรงงานแปรงมัน โรงงานน้ำผลไม้ และโรงงานพลาสติก เป็นต้น

ในส่วนของพื้นที่บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ในชุมชนมีประชากรทั้งหมด 1,300 คน เป็นผู้หญิงและผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 60 และ 40 ตามลำดับ และมีครัวเรือนทั้งสิ้น 184 ครัวเรือน โดยที่ประชากรส่วนมากมีภูมิลำเนาที่นี้ คิดเป็นร้อยละ 95 และมีบางส่วนที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 99) ประชากรนับถือศาสนาพุทธ แต่มีเพียงร้อยละ 1 ที่นับถือศาสนาคริสต์ ทางด้านสภาพการใช้ที่ดินในชุมชน ปรากฏว่า ในอดีตมีการทำนา ปลูกพืชไร่และผักชนิดต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 60 20 และ 10 ตามลำดับ แต่ในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในภาคการเกษตรกรรมลดลงบางส่วน อาทิเช่น การทำนา การปลูกพืชไร่ และผักต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 50 15 และ 8 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีพื้นที่บางส่วนใช้เป็นพื้นที่โรงงานอะไหล่หรืออุปกรณ์รถยนต์ และการทำบ่อทราย คิดเป็นร้อยละ 17 และมีพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ส่วนพื้นที่ในบริเวณหมู่บ้านหนองขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะกา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ในชุมชนมีประชากรทั้งหมด 1,200 คน เป็นผู้หญิงและผู้ชาย คิดเป็นร้อยละ 60 และ 40 ตามลำดับ และมีครัวเรือนทั้งสิ้น 245 ครัวเรือน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) มีภูมิลำเนาที่นี้ และมีจำนวนมากพอสมควรที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่น คิดเป็นร้อยละ 30 โดยมีสาเหตุที่สำคัญคือ การย้ายเข้ามาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และมาแต่งงานหรือย้ายตามครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ประชากรทั้งหมดในชุมชนนี้นับถือศาสนาพุทธ ส่วนทางด้านสภาพการใช้ที่ดินของท้องถิ่นปรากฏว่า การใช้ที่ดินเพื่อ

การเกษตรกรรมไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมากนัก โดยส่วนใหญ่ใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรได้แก่ การทำไร่ และการปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ รวมทั้งหมดประมาณ ร้อยละ 80 และเป็นที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนที่เหลือมีพื้นที่ใช้ในการพัฒนาเป็นโรงงานน้ำตาล โรงงานปุ๋ยอินทรีย์ โรงงานส่งออกผลไม้ และโรงสีข้าว เป็นต้น

ด้านผู้ให้สัมภาษณ์ของครัวเรือนตัวอย่าง ทั้งหมด 94 ครัวเรือน ปรากฏว่า ส่วนมาก (ร้อยละ 61.7) ประชากรเป็นเพศชาย และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 38.3 โดยมีอายุเฉลี่ย 54 ปี ซึ่งทั้งหมดมีสถานภาพเป็นหัวหน้าครัวเรือน ส่วนใหญ่มีการแต่งงานและอยู่ด้วยกันกับสามี/ภรรยา คิดเป็นร้อยละ 97.9 แต่มีเพียงเล็กน้อยที่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 2.1 เท่านั้น (ดังตารางที่ 6.1)

ตารางที่ 6.1 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนด้าน เพศ อายุ สถานภาพสมรส

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออี่เขียว ตำบลรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.ข้อมูลทั่วไปด้าน	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
เพศ :								
- ผู้หญิง	15	45.55	8	26.7	13	41.9	36	38.3
- ผู้ชาย	18	54.5	22	73.3	18	58.1	58	61.8
รวม	33	100.0	30	100.0	31	100.0	94	100.0
อายุเฉลี่ย (ปี)	54.9		60.1		47.2		54	
สถานภาพสมรส:								
- โสด	2	6.1	0	0.0	0	0.0	2	2.1
- แต่งงานแล้ว (อยู่ด้วยกัน)	31	93.9	30	100.0	31	100.0	92	97.9

ทางการศึกษา พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนมาก (ร้อยละ 73.4) จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมาได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาและปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.8 และ 11.7 ตามลำดับ ส่วนอาชีพหลักเป็นการเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 40.7 ลำดับรองลงมา คือ การรับจ้างทั่วไป และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 18.1 และ 8.5 ตามลำดับ ซึ่งปรากฏว่า ประชากรในจังหวัดนครปฐมและกาญจนบุรี นิยมรับจ้างทั่วไป แต่ในขณะที่ประชากรในจังหวัดราชบุรีมีการประกอบอาชีพค้าขายมีมากพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 16.7 นอกจากนี้ทางด้านอาชีพเสริมมีบ้างพอสมควร เช่น การรับจ้างทั่วไป การมีอาชีพอิสระและเป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น (ดังตารางที่ 6.2)

ตารางที่ 6.2 ข้อมูลทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนด้านการศึกษา อาชีพหลักและอาชีพเสริม

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.ข้อมูลทั่วไปด้าน	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
การศึกษา : จบการศึกษาสูงสุด								
- ประถม	27	31.8	23	76.7	19	61.3	69	73.4
- มัธยมศึกษา	3	9.1	1	3.3	8	25.8	12	12.8
- ปวช.	0	0.0	0	0.0	0	0.0	0	0.0
- ปวส.	0	0.0	1	3.3	1	3.2	2	2.2
- ปริญญาตรีขึ้นไป	3	9.1	5	16.7	3	9.7	11	11.7
อาชีพหลัก:								
- เกษตรกรรม	14	42.4	12	40.0	12	38.7	38	40.4
- ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	1	3.0	1	3.3	3	9.7	5	5.3
- ค้าขาย	0	0.0	5	16.7	3	9.7	8	8.5
- พนักงานเอกชน	1	3.0	3	10.0	0	0.0	4	4.3
- พนักงาน/คนงานโรงงาน	1	3.0	0	0.0	2	6.5	3	3.2
- รับจ้างทั่วไป	9	27.3	1	3.3	7	22.6	17	18.1
- เจ้าของกิจการ	0	0.0	1	3.3	2	6.5	3	3.2
- อาชีพอิสระ	4	12.1	1	3.3	2	6.5	7	7.4
- อื่น ๆ ระบุ แม่บ้าน	1	3.0	0	0.0	0	0.0	1	1.1
ไม่มีอาชีพ	2	6.1	6	20.0	0	0.0	8	8.5
อาชีพเสริม:								
- เกษตรกรรม	0	0.0	2	6.7	2	6.5	4	4.3
- ค้าขาย	1	3.0	2	6.7	0	0.0	3	3.2
- รับจ้างทั่วไป	4	12.1	3	10.0	1	3.2	8	8.5
- เจ้าของกิจการ	0	0.0	0	0.0	2	6.5	2	2.1
- อาชีพอิสระ	1	3.0	5	16.7	0	0.0	6	6.4
- อื่น ๆ ระบุ แม่บ้าน	0	0.0	0	0.0	1	3.2	1	1.1
ไม่มีอาชีพ	27	81.8	18	60.0	25	80.6	70	74.5

จากการศึกษาโครงสร้างสมาชิกของครัวเรือนตัวอย่าง พบว่าสมาชิกที่อาศัยอยู่ประจำในครัวเรือนส่วนใหญ่ (ร้อยละ 54.3) เป็นเพศหญิงและเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 45.7 โดยมีสมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.7 คน ส่วนมาก (ร้อยละ 69.5) สมาชิกมีอายุระหว่าง 13 ถึง 60 ปี รองลงมาคือ สมาชิกอายุมากกว่า 60 ปี และอายุต่ำกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 19 และ 11.5 ตามลำดับ ในส่วนของการศึกษา พบว่า ปัจจุบันสมาชิกในครัวเรือนที่จบการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 62 ลำดับรองลงมาได้แก่ จบชั้นมัธยมศึกษาและปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 14.1 และ 13.1 ตามลำดับ ขณะที่ส่วนที่กำลังศึกษาในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ซึ่งมีในระดับการศึกษาต่าง ๆ ดังนี้ คือ ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และปริญญาตรีหรือสูงกว่า คิดเป็นร้อยละ 41.7 30.0 และ 16.6 ตามลำดับ ส่วนสภาพการ

ทำงานของสมาชิกในครอบครัว พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 69.3) มีงานทำและอาชีพหลัก รองลงมา คือ สมาชิกที่อยู่นอกวัยแรงงาน ที่มีอายุต่ำกว่า 13 ปี และมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 21 แต่มีบางส่วนที่ การว่างงานหรือไม่มีอาชีพ คิดเป็นร้อยละ 9.7 (ดังตารางที่ 6.3)

ตารางที่ 6.3 ข้อมูลโครงสร้างของครัวเรือนตัวอย่าง

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออี่เขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.ข้อมูลทั่วไปด้าน	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
สมาชิกทั้งหมดในครัวเรือน (คน)	105	100.0	118	100.0	125	100.0	348	100.0
เฉลี่ย	3.2		3.9		4.0		3.7	
สมาชิกผู้ชาย (คน)	50	47.6	51	43.2	58	46.4	159	45.7
เฉลี่ย	1.5		1.7		1.8		1.7	
สมาชิกผู้หญิง (คน)	55	52.4	67	56.8	67	53.6	189	54.3
เฉลี่ย	1.7		2.2		2.2		2.0	
อายุน้อยกว่า 13 ปี (คน)	7	6.7	11	9.3	22	17.6	40	11.5
อายุระหว่าง 13 ถึง 60 ปี (คน)	73	69.5	84	71.2	85	68.0	242	69.5
อายุมากกว่า 60 ปี (คน)	25	23.8	23	19.5	18	14.4	66	19.0
สมาชิกก่อนวัยเรียน	1	1.0	4	3.4	7	5.6	12	3.4
สมาชิกกำลังเรียน	14	13.3	28	23.7	18	14.4	60	17.3
-ประถมศึกษา	6	42.9	9	32.1	10	55.6	25	41.7
-มัธยมศึกษา	7	50.0	8	28.6	3	16.7	18	30.0
-ปวช.	1	7.1	2	7.1	0	0.0	3	5.0
-ปวส.	0	0.0	3	10.7	1	5.5	4	6.7
-ปริญญาตรีและสูงกว่า	0	0.0	6	21.4	4	22.2	10	16.6
สมาชิกจบการศึกษา	90	85.7	86	72.9	100	80.0	276	79.3
-ประถมศึกษา	63	70.0	47	54.7	61	61.0	171	62.0
-มัธยมศึกษา	14	15.6	7	8.1	18	18.0	39	14.1
-ปวช.	3	3.3	7	8.1	5	5.0	15	5.4
-ปวส.	2	2.2	10	11.6	3	3.0	15	5.4
-ปริญญาตรีและสูงกว่า	8	8.9	15	17.5	13	13.0	36	13.1
-สมาชิกมีอาชีพหลัก (คน)	82	78.1	78	66.1	81	64.8	241	69.3
- สมาชิกนอกวัยแรงงาน (คน) (อายุต่ำกว่า13 และมากกว่า60ปี)	19	18.1	26	22.0	28	22.4	73	21.0
- สมาชิกว่างงานไม่มีอาชีพ (คน)	4	3.8	14	11.9	16	12.8	34	9.7

2. การเปลี่ยนแปลงทางสังคมของครัวเรือน

ในพื้นที่ศึกษามีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 529 ครัวเรือน ทำการสุ่มตัวอย่างเพื่อนำมาศึกษาจำนวน 94 ครัวเรือนตัวอย่าง ดังนี้ ชุมชนบ้านทัพหลวง จังหวัดนครปฐม มีครัวเรือนทั้งหมด 100 ครัวเรือน สามารถแบ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างได้จำนวน 33 ครัวเรือนตัวอย่าง ในส่วนของพื้นที่บ้านอ้ออเขียว จังหวัดราชบุรี มีครัวเรือนทั้งหมด 184 ครัวเรือน สามารถแบ่งเป็นกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างได้ 30 ครัวเรือนตัวอย่าง และพื้นที่โครงการบริเวณบ้านหนองขี้แรด จังหวัดกาญจนบุรี มีครัวเรือนทั้งหมด 245 ครัวเรือน มีกลุ่มครัวเรือนตัวอย่าง 31 ครัวเรือนตัวอย่าง

ซึ่งหัวข้อที่ทำการศึกษได้แก่ การย้ายถิ่น ลักษณะของที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์กับสมาชิกในครัวเรือน โอกาสในการศึกษา การสาธารณสุข การคมนาคม และการมีส่วนร่วมทางสังคม

1) **สภาพการย้ายถิ่นฐาน** นานกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 95.7 แต่มีเพียงเล็กน้อยที่ย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนนี้ ได้แก่ ระหว่าง 16-20 ปี และน้อยกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.1 และ 1.1 เท่านั้น ส่วนสาเหตุที่ย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ที่นี้ เช่น การมาแต่งงาน เพื่อประกอบอาชีพใหม่ และเพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น (ดังตารางที่ 6.4)

ตารางที่ 6.4 การย้ายถิ่นและเหตุผลของการย้ายถิ่นของหัวหน้าครัวเรือน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง	ตำบลทัพหลวง	บ้านอ้ออเขียว	ตำบลกรับใหญ่	หมู่บ้านหนอง	ขี้แรด		
					ตำบลตะคร้ำเอน			
1.ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ระยะเวลาที่ย้ายเข้ามาอยู่:								
5 – 10 ปี	0	0.0	0.	0.0	1	3.2	1	1.1
11 – 15 ปี	0	0.0	1	3.3	0	0.0	1	1.1
16 – 20 ปี	1	3.0	1	3.3	0	0.0	2	2.1
20 ปีขึ้นไป	10	30.3	4	13.3	8	25.8	22	23.4
มีภูมิลำเนาหรือเกิดที่นี่	22	66.7	24	80.0	22	71.0	68	72.3
เหตุผลที่ย้ายเข้ามา								
-เพื่อประกอบอาชีพใหม่	2	6.1	1	3.3	0	0.0	3	3.2
-เพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม	0	0.0	0	0.0	1	3.2	1	1.1
-ซื้อที่ดินทำกิน	1	3.0	0	0.0	0	0.0	1	1.1
-ย้ายตามครอบครัว/แต่งงาน	6	18.2	6	20.0	7	22.6	19	20.2
-ไม่คิดย้าย	24	72.7	23	76.7	23	74.2	70	74.4

ในสภาพสังคมของครัวเรือน พบว่า ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 92.6) ในครอบครัวไม่มีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอาศัยอยู่ประจำด้วย แต่มีเพียงเล็กน้อยที่มีญาติผู้ใหญ่มาอาศัยอยู่ด้วย คิดเป็นร้อยละ 7.4 นอกจากนี้ประชากรส่วนมาก (ร้อยละ 98.9) มีบ้านเรือนที่อยู่อาศัยถาวรโดยที่ไม่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยเนื่องมาจากการพัฒนาที่ดินเพื่อทำโรงงานอุตสาหกรรมในท้องถิ่นนี้ (ดังตารางที่ 6.5)

ตารางที่ 6.5 สภาพสังคมของครัวเรือน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพลวง ตำบลทัพลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สังคม	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ท่านมีญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย มาอยู่ประจำครอบครัวท่าน:								
- ไม่มี	28	84.8	30	100.0	29	93.5	87	92.6
- มี	5	15.2	0	0.0	2	6.5	7	7.4
การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย								
- ไม่มี	32	97.0	30	100.0	31	100.0	93	98.9
- มี	1	3.0	0	0.0	0	0.0	1	1.1

2) สภาพการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ประชาชน ในการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยในท้องถิ่นในช่วงเวลา 10 ปี โดยเปรียบเทียบกับสภาพในปัจจุบัน ปรากฏว่าในอดีตมีสภาพดีกว่าปัจจุบัน ทางด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากเกษตรกรรมเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ซึ่งทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัด เพราะมีการอพยพแรงงานย้ายเข้ามาในชุมชน โดยเฉพาะในบริเวณหมู่บ้านทัพลวง จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 67.7 ในทำนองเดียวกันการมีชุมชนแออัดทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น การลักขโมย ยาเสพติด และวัยรุ่นมั่วสุมมากขึ้น ซึ่งปรากฏในชุมชนบ้านทัพลวง จังหวัดนครปฐม และบ้านหนองขี้แรด จังหวัดกาญจนบุรี คิดเป็นร้อยละ 68.8 และ 64.5 ตามลำดับ

นอกจากนี้พื้นที่ในชุมชนเหมาะสมสำหรับประกอบอาชีพเกษตรกรรมลดน้อยลง ซึ่งมีในบริเวณบ้านอ้ออเขียว จังหวัดราชบุรี และบ้านทัพลวง จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 66.7 และ 65.6 ตามลำดับ แต่ถึงแม้ชุมชนจะมีสภาพแออัดมากขึ้น แต่โดยทั่วไปสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นมากกว่าในอดีต โดยเฉพาะในชุมชนบ้านอ้ออเขียว จังหวัดราชบุรี และบ้านทัพลวง จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 56.7 และ 53.3 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นเชิงเปรียบเทียบของการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม พบว่า หัวหน้าครัวเรือนส่วนใหญ่กว่าร้อยละ 38.0 รู้สึกเฉยๆ และกว่าร้อยละ 31.5 เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่จากพื้นที่เกษตรกรรมเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมซึ่งนำไปสู่ปัญหาชุมชนแออัด มีการอพยพแรงงานเข้ามาในชุมชน และเห็นด้วยที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม เช่น การลักขโมย ยาเสพติด วัยรุ่นมั่วสุม ร้อยละ 57.0 และสภาพชีวิตในปัจจุบันถึงแม้ชุมชนจะแออัดขึ้น แต่ยังมีความสะดวกและสภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเมื่อก่อน ร้อยละ 45.1 และกว่าร้อยละ 47.3 เห็นว่าพื้นที่ชุมชนของตนเองเหมาะสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง (ตารางที่ 6.6)

ตารางที่ 6.6 การเปลี่ยนแปลงพื้นที่ที่มีผลต่อความเป็นอยู่ประชาชน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ซี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ (การใช้ประโยชน์ และถือครองที่ดิน)	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
การเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากเกษตรกรรม เป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ทำให้เกิด ปัญหาชุมชนแออัด เพราะมีการอพยพ แรงงานย้ายเข้ามาในชุมชนมากขึ้น								
-ไม่เห็นด้วย	6	19.4	12	40.0	10	32.3	28	30.4
-เฉย	4	12.9	16	53.3	15	48.4	35	38.0
-เห็นด้วย	21	67.7	2	6.7	6	19.4	29	31.5
การมีชุมชนแออัดทำให้เกิดปัญหา สังคม เช่น การลักขโมย ยาเสพติด วัยรุ่นมั่วสุม								
-ไม่เห็นด้วย	7	21.9	17	56.7	3	9.7	27	29.0
-เฉย	3	9.4	2	6.7	8	25.8	13	14.0
-เห็นด้วย	22	68.8	11	36.7	20	64.5	53	57.0
พื้นที่ในชุมชนของท่านเหมาะสำหรับ การประกอบอาชีพเกษตรกรรมน้อยลง								
-ไม่เห็นด้วย	7	21.9	2	6.7	15	48.4	24	25.8
-เฉย	4	12.5	8	26.7	13	41.9	25	26.9
-เห็นด้วย	21	65.5	20	66.7	3	9.7	44	47.3
สภาพชีวิตในปัจจุบันถึงแม้ชุมชนจะ แออัดขึ้น แต่ยังมีความสะดวกและ สภาพเศรษฐกิจดีขึ้นกว่าเดิม								
-ไม่เห็นด้วย	7	23.3	1	3.3	12	38.7	20	22.0
-เฉย	7	23.3	12	40.0	11	35.5	30	33.0
-เห็นด้วย	16	53.3	17	56.7	8	25.8	41	45.1

3) ความสัมพันธ์ในครอบครัว สภาพครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันทางที่ดีขึ้นพบว่า ในชุมชนที่มีญาติผู้ใหญ่อยู่ประจำครอบครัวมากขึ้น การมีเวลาให้ครอบครัวมากกว่าเดิม การปรึกษาหารือขอความคิดเห็นร่วมกันของสมาชิกครอบครัวมากขึ้น และการมีโอกาสนัดพบพร้อมกันเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัวมากขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณบ้านทัพหลวง จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 53.6 และ 50 ตามลำดับ

4) โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน ปัจจุบันสมาชิกครัวเรือนยังมีโอกาสมากขึ้นในการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา/ปวช. และระดับ ปวส./อุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 77.5 และ 86.2 ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่นและการคบหาสมาคมกับครอบครัวเพื่อนบ้านใกล้เคียงมากขึ้นเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 82.6 และ 79.3 ตามลำดับ ในทำนองเดียวกันทางด้านการให้ความร่วมมือกับทางการในการพัฒนา

หมู่บ้านและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้นในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 87 และ 79.3 ตามลำดับ

5) การรับฟังข่าวสารของครัวเรือนตัวอย่างและการมีส่วนร่วมทางสังคมในชุมชน ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารของท้องถิ่นและการคบหาสมาคมกับครอบครัวเพื่อนบ้านใกล้เคียงมากขึ้นเช่นกัน คิดเป็นร้อยละ 82.6 และ 79.3 ตามลำดับ ในทำนองเดียวกันทางด้านการให้ความร่วมมือกับทางการในการพัฒนาหมู่บ้านและการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้นในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 87 และ 79.3 ตามลำดับ

3. การเปลี่ยนแปลงการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดินครัวเรือน

พบว่า โดยทั่วไปการถือครองที่ดินของครัวเรือนในปัจจุบันลดลงเล็กน้อย เฉลี่ย 4.8 ไร่/ครัวเรือน (ในอดีต เฉลี่ย 5.6 ไร่/ครัวเรือน) ในการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกข้าวมีการเพิ่มขึ้นพอสมควร ในปัจจุบัน คิดเป็นร้อยละ 60.9 (ในอดีต ร้อยละ 56.2) โดยเฉพาะในบริเวณชุมชนบ้านอ้ออเขียว อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และบ้านทัพหลวง อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม คิดเป็นร้อยละ 86.1 และ 48.9 ตามลำดับ แต่ในส่วนของพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกพืชไร่และพืชผักต่าง ๆ มีจำนวนลดลงบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 8.8 (ในอดีต ร้อยละ 17.5) และมีพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบันลดลงเล็กน้อย คิดเป็นร้อยละ 64 (ในอดีต ร้อยละ 8.1) แต่ในขณะที่มีการใช้ที่ดินเพื่อสร้างที่อยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 23.9 (ในอดีต ร้อยละ 18.2) เป็นต้น (ดังตารางที่ 6.7)

ตารางที่ 6.7 การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์และการถือครองที่ดิน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ (การใช้ประโยชน์ และถือครองที่ดิน)	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ขนาดพื้นที่การถือครองที่ดินของ ครัวเรือนในปัจจุบัน	192	100.0	180	100.0	83	100.0	455	100.0
-ที่อยู่อาศัย	43	22.4	21	11.7	45	54.2	109	23.9
-เกษตรกรรม (ทำนา)	94	48.9	155	86.1	28	33.8	277	60.9
-เกษตรกรรม (พืชสวน/ผัก)	23	12.0	2	1.1	1	1.2	26	5.7
-เกษตรกรรม (พืชไร่)	12	6.3	2	1.1	0	0.0	14	3.1
-การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	20	10.4	0	0.0	9	10.8	29	6.4
พื้นที่ถือครองเฉลี่ย(ไร่/ครัวเรือน)	5.8		6.0		2.7		4.8	
พื้นที่ถือครองของครัวเรือนในอดีต ประมาณ 10 ปี	202	100.0	207	100.0	118	100.0	527	100.0
-ที่อยู่อาศัย	46	22.8	21	10.1	29	24.6	96	18.2
-เกษตรกรรม (ทำนา)	93	46.0	144	69.6	59	50.0	296	56.2
-เกษตรกรรม (พืชสวน/ผัก)	25	12.4	32	15.5	1	0.8	58	11.0
-เกษตรกรรม (พืชไร่)	15	7.4	10	4.8	9	7.6	34	6.5
-การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	23	11.4	0	0.0	20	17.0	43	8.1
พื้นที่ถือครองเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	6.1		6.9		3.8		5.6	

4. การเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจของครัวเรือน

การศึกษาลักษณะเศรษฐกิจของครัวเรือน จะทำให้ทราบถึงสภาพเศรษฐกิจของประชากรในพื้นที่ศึกษาเมื่อ 10 ปีก่อนกับปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร โดยลักษณะเศรษฐกิจของครัวเรือนจะประกอบด้วยการประกอบอาชีพ รายได้-รายจ่าย ภาวะเงินออม-หนี้สิน

1) อาชีพหลัก อาชีพเสริมของหัวหน้าครัวเรือน ในการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักของผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อเปรียบเทียบ 10 ปี ในอดีตกับปัจจุบัน พบว่า การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักมีพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 12.8 ได้แก่ อาชีพเกษตรกร พนักงาน/คนงานในโรงงาน อาชีพอิสระ และการรับจ้างทั่วไป เป็นต้น ในการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักนั้นสืบเนื่องมาจากการก่อตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณนี้คิดเป็นร้อยละ 11.7 ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับอาชีพหลักด้านต่าง ๆ ได้แก่ เกิดปัญหาน้ำเสีย ทำให้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรมไม่ได้ มีโอกาสเข้าทำงานในโรงงานและสามารถขายของ/สินค้าต่าง ๆ แก่พนักงานและคนงานของโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นต้น (ตารางที่ 6.8)

ตารางที่ 6.8 การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักเมื่อเปรียบเทียบ 10 ปีก่อนกับปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ซี้แรด ตำบลตะคร้อเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักเมื่อ เปรียบเทียบ 10 ปีก่อนกับปัจจุบัน								
ไม่เปลี่ยนแปลง	27	81.8	30	100.0	25	80.6	82	87.2
เปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก	6	18.2	0	0.0	6	19.4	12	12.8
-เกษตรกร	3	50.0	0	0.0	1	16.7	4	33.3
-พนักงาน/คนงานโรงงาน	1	16.7	0	0.0	3	50.0	4	33.3
-รับจ้างทั่วไป	1	16.7	0	0.0	0	0.0	1	8.3
-เจ้าของกิจการ	0	0.0	0	0.0	1	16.7	1	8.3
-อาชีพอิสระ	1	16.7	0	0.0	1	16.7	2	16.7
การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก เพราะมี โรงงานอุตสาหกรรมมาดำเนินกิจการ ในบริเวณนี้								
-ใช่	8	24.2	3	10.0	0	0.0	11	11.7
-ไม่ใช่	25	75.8	27	90.0	31	100.0	83	88.3
อาชีพหลักปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับการมี โรงงานอุตสาหกรรม								
ไม่เกี่ยวข้อง	18	54.5	28	93.3	31	100.0	77	81.9
เกี่ยวข้อง	15	45.5	2	6.7	0	0.0	17	18.1
-ทำงานโรงงาน	2	13.3	1	50.0	0	0.0	3	17.6
-ขายของ/ค้าขาย	1	6.7	1	50.0	0	0.0	2	11.8
-น้ำเสียใช้ในการเกษตรไม่ได้	10	66.7	0	0.0	0	0.0	10	58.8
-ควินดำ	1	6.7	0	0.0	0	0.0	1	5.9
-เสียงดัง	1	6.7	0	0.0	0	0.0	1	5.9

การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักสืบเนื่องมาจากการมีโรงงานอุตสาหกรรม ยังส่งผลทำให้มีรายได้น้อยลง คิดเป็นร้อยละ 41.5 ส่วนอาชีพเสริมที่เกี่ยวข้องกับการมีโรงงานอุตสาหกรรม มีเพียงร้อยละ 3.2 เท่านั้น (ตารางที่ 6.9)

ตารางที่ 6.9 ผลจากการเปลี่ยนแปลงอาชีพหลัก

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
การเปลี่ยนแปลงอาชีพหลักทำให้ รายได้								
-เพิ่มขึ้น	7	21.2	4	13.3	3	9.7	14	14.9
-ลดลง	15	45.5	21	70.0	3	9.7	39	41.5
-ไม่เปลี่ยนแปลง	11	33.3	5	16.7	25	80.6	41	43.6
ปัจจุบันนอกจากอาชีพหลักแล้วมี อาชีพเสริม								
มี ไม่เกี่ยวข้อง	16	48.5	23	76.7	12	38.7	51	54.3
มี เกี่ยวข้อง	1	3.0	2	6.6	0	0.0	3	3.2
ไม่มีอาชีพเสริม	16	48.5	5	16.7	19	61.3	40	42.5

2) รายได้-รายจ่าย โดยทั่วไปรายได้ทั้งหมดของกลุ่มครัวเรือนตัวอย่างในปัจจุบันมีรายได้น้อยลงคิดเป็นร้อยละ 55.3 แต่ในขณะที่รายจ่ายทั้งหมดในปัจจุบันมีมากกว่าในอดีต คิดเป็นร้อยละ 85.1 (ดังตารางที่ 6.10)

ตารางที่ 6.10 การเปลี่ยนแปลงรายได้-รายจ่ายของหัวหน้าครัวเรือนพื้นที่ศึกษา

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
รายได้ปัจจุบันแตกต่างกับรายได้เมื่อ 10 ปี								
-รายได้เพิ่มขึ้น	5	15.2	3	10.0	11	35.5	19	20.2
-รายได้ลดลง	20	60.1	24	80.0	8	25.8	52	55.3
-ไม่แตกต่าง	8	24	3	10.0	12	38.7	23	24.5
รายจ่ายในปัจจุบันแตกต่างกับรายจ่าย เมื่อ 10 ปี								
-รายจ่ายเพิ่มขึ้น	30	90.9	26	86.7	24	77.4	80	85.1
-รายจ่ายลดลง	1	3.0	1	3.3	1	3.2	3	3.2
-ไม่แตกต่าง	2	6.1	3	10.0	6	19.4	11	11.7

3) เงินออม-หนี้สิน ในปัจจุบันครอบครัวมีการออมเงินน้อยกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ 71.3 สืบเนื่องจากสาเหตุที่สำคัญ คือ ต้นทุนการประกอบอาชีพสูงขึ้น (ร้อยละ 34.9) และ รายจ่ายเพิ่ม สินค้าแพง ค่าครองชีพสูง คิดเป็นร้อยละ 30.2 (ดังตารางที่ 6.11)

ตารางที่ 6.11 การเปลี่ยนแปลงเงินออมของครัวเรือนเปรียบเทียบ 10 ปีก่อนกับปัจจุบัน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทพหลวง ตำบลทพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ชี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ในปัจจุบันครอบครัวมีการออมเงิน แตกต่างกับเมื่อ 10 ปี								
มีเงินเหลือเก็บน้อยกว่าเดิม	26	78.8	25	83.3	16	51.6	67	71.3
มีเงินเก็บมากกว่าเดิม	1	3.0	0	0.0	2	6.5	3	3.2
มีเงินเหลือเก็บไม่แตกต่าง	6	18.2	5	16.7	13	41.9	24	25.5
สาเหตุที่เงินเหลือเก็บน้อยลง								
-รายจ่ายเพิ่ม สินค้าแพง ค่าครองชีพสูง	5	29.4	3	30.0	5	31.3	13	30.2
-ต้นทุนการประกอบอาชีพสูง	11	64.7	0	0.0	4	25.0	15	34.9
-รักษาพยาบาล	1	5.9	0	0.0	0	0.0	1	2.3
-คนทำงานในครอบครัวลดลง	0	0.0	1	10.0	1	6.3	2	4.7
-เศรษฐกิจแย่ รายได้ลด	0	0.0	5	50.0	3	18.8	8	18.6
-ประกอบอาชีพลดลง	0	0.0	1	10.0	2	12.5	3	7.0
-ลงทุนเพิ่ม	0	0.0	0	0.0	1	6.5	1	2.3

ทางด้านกัณยเงินของครัวเรือน ปรากฏว่า โดยทั่วไปครัวเรือนมีหนี้สินเพิ่มขึ้นจากอดีต คิดเป็นร้อยละ 48.9 สาเหตุที่มีหนี้สินเพิ่มมาจากกู้ยืมลงทุนเพิ่มสินค้า/ของใช้แพงขึ้น ร้อยละ 8.7 เท่ากัน แต่มีบางส่วนที่มีหนี้สินลดลง (ร้อยละ 7.5) มาจากรายจ่ายลดลง รายจ่ายการเลี้ยงดูคนอื่นลดลง ร้อยละ 28.6 (ดังตารางที่ 6.12)

ตารางที่ 6.12 หนี้สินของครัวเรือนเปรียบเทียบ 10 ปีก่อนกับปัจจุบัน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัฬหฬง ตำบลทัฬหฬง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
1.สภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ในปัจจุบันมีหนี้สินแตกต่างเมื่อ10ปี								
มีหนี้สินลดลง	4	12.1	0	0.0	3	9.7	7	7.5
มีหนี้สินเพิ่มขึ้น	17	51.5	18	60.0	11	35.5	46	48.9
มีหนี้สินไม่แตกต่างกัน	12	36.4	12	40.0	17	54.8	41	43.6
สาเหตุมีหนี้สินลดลง								
-ลูกหลานช่วย สมาชิกทำงานหลายคน	1	50.0	0	0.0	0	0	1	14.3
-รายจ่ายลดลง รายจ่ายการเลี้ยงดูคน อื่นลดลง	1	50.0	0	0.0	1	33.3	2	28.6
-รายได้เพิ่ม	0	0.0	0	0.0	1	33.3	1	14.3
-ใช้จ่ายแบบพอเพียง	0	0.0	0	0.0	1	33.3	1	14.3
สาเหตุมีหนี้สินเพิ่มขึ้น								
-สินค้า/ของใช้แพงขึ้น	2	100.0	0	0.0	2	18.2	4	8.7
-กู้มาลงทุนเพิ่ม	0	0.0	0	0.0	4	36.4	4	8.7
-กู้ซื้อบ้าน	0	0.0	0	0.0	1	9.2	1	2.2
-รายได้ลดลง	0	0.0	1	100.0	2	18.2	3	6.5
สาเหตุมีหนี้สินไม่แตกต่าง								
-รายได้ไม่เปลี่ยนแปลง	0	0.0	0	0.0	2	22.2	2	4.9
-ไม่กู้เงินเพิ่ม	0	0.0	0	0.0	4	44.4	4	9.8
-กู้เงินเพิ่ม	0	0.0	0	0.0	2	22.2	2	4.9
-รายได้เพิ่ม	0	0.0	0	0.0	1	11.0	1	2.4

นอกจากนี้ในการมีโรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งอยู่ใกล้หรือในชุมชน ส่งผลกระทบที่ดีต่ออาชีพของประชากรที่สำคัญ (ร้อยละ 14.9) ได้แก่ มีงานอาชีพหลัก ลดค่าใช้จ่ายเดินทาง คนมากขึ้นและรายได้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 40.9, 18.2 และ 13.6 ตามลำดับ แต่ยังมีผลเสียต่ออาชีพที่กระทบต่อสภาพของชุมชนท้องถิ่น (ร้อยละ 44.7) เช่น มลพิษทางน้ำและมลพิษทางอากาศ คิดเป็นร้อยละ 40.7 และ 33.3 ลำดับรองลงมา คือ เพาะปลูกพืชไม้ได้ผลและการมีเสียงดัง คิดเป็นร้อยละ 9.3 และ 5.6 ตามลำดับ ในส่วนของรายได้ของครัวเรือนมีผลกระทบในทางที่ดี คิดเป็นร้อยละ 9.6 แต่มีเพียงเล็กน้อยที่ส่งผลเสียต่อรายได้ คิดเป็นร้อยละ 3.2 เท่านั้น (ดังตารางที่ 6.13)

ตารางที่ 6.13 ผลกระทบของการมีโรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งอยู่ใกล้บ้าน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออี่เขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
ผลกระทบของการมีโรงงาน อุตสาหกรรมมาตั้งอยู่ใกล้บ้าน	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ผลกระทบด้านดีต่ออาชีพ	5	15.2	0	0.0	9	29.0	14	14.9
ผลกระทบด้านเสียต่ออาชีพ	23	69.7	4	13.3	15	48.4	42	44.7
ไม่มีผลกระทบใดๆ ด้านอาชีพ	5	15.2	26	86.7	7	22.6	38	40.4
ผลดีทางด้านอาชีพได้แก่								
-รายได้มากขึ้น	3	27.3	0	0.0	0	0.0	3	13.6
-คนมากขึ้น	1	9.1	0	0.0	2	18.2	3	13.6
-ค่าเช่าบ้าน	1	9.1	0	0.0	0	0.0	1	4.5
-ขายของดีขึ้น	1	9.1	0	0.0	1	9.1	2	9.1
-ลดค่าใช้จ่ายเดินทาง	0	0.0	0	0.0	4	36.4	4	18.2
-มีงานอาชีพหลัก	5	45.4	0	0.0	4	36.4	9	40.9
ผลเสียด้านอาชีพ								
-มลพิษทางน้ำ/น้ำใช้ไม่ได้	21	70.0	0	0.0	1	5.0	22	40.7
-เสียงดัง	1	3.3	0	0.0	2	10.0	3	5.6
-เพาะปลูกพืชไม่ได้ผล	2	6.7	3	75.0	0	0.0	5	9.3
-มลพิษทางอากาศ/กลิ่น/ฝุ่น	6	20.0	1	25.0	11	55.0	18	33.3
-สุขภาพจิตไม่ดี	0	0.0	0	0.0	1	5.0	1	1.9
-คนต่างด้าวมากขึ้น	0	0.0	0	0.0	2	10.0	2	3.7
-คันผิวหนังจากละออง	0	0.0	0	0.0	2	10.0	2	3.7
-ไฟตกบ่อย	0	0.0	0	0.0	1	5.0	1	1.9
ผลกระทบต่อด้านรายได้								
-ผลดี	3	9.1	0	0.0	6	19.4	9	9.6
-ผลเสีย	2	6.1	0	0.0	1	3.2	3	3.2
-ไม่มีผลกระทบ	28	84.9	30	100.0	24	77.4	82	87.2

5. การเปลี่ยนแปลงด้านสภาวะแวดล้อม

สภาพแวดล้อมและสุขภาพในครอบครัวและชุมชนจากการศึกษา พบว่า ปัจจุบันสภาพแวดล้อมในชุมชนมีปัญหาด้านมลพิษที่สำคัญ ได้แก่ กลิ่นเหม็น/ก๊าซพิษ ฝุ่นละออง และน้ำเสีย คิดเป็นร้อยละ 32.1 29.9 และ 18.7 ตามลำดับ โดยเฉพาะชุมชนบ้านหนองขี้แรด จังหวัดกาญจนบุรี และบ้านทัพหลวง จังหวัดนครปฐม นอกจากนี้ประชากรส่วนมากยังมีปัญหาระบบระบายน้ำสาธารณะ เช่น การไม่มีคู/ท่อน้ำสาธารณะ และในส่วนของคู/ท่อน้ำสาธารณะมีขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 44.4 และ 40.7 ตามลำดับ ซึ่งมีปัญหามากทั้งชุมชนบ้านหนองขี้แรดและบ้านทัพหลวง

นอกจากนี้ยังมีสาเหตุที่สำคัญทำให้น้ำในแม่น้ำลำคลองในชุมชนเกิดการเน่าเสีย โดยเฉพาะในชุมชนบ้านทัพหลวง จังหวัดนครปฐม สามารถจัดลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ คือ น้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ขยะมูลฝอยที่ทิ้งลงแม่น้ำ น้ำใช้จากอาคาร/บ้านเช่า และน้ำใช้จากอาคารบ้านเรือน เป็นต้น

ตารางที่ 6.14 ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบัน

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
สภาพแวดล้อมในชุมชน	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
ปัญหาด้านมลพิษ								
-น้ำเสีย	25	37.3	0	0.0	0	0.0	25	18.7
-ก๊าซพิษ/กลิ่นเหม็น	26	38.8	0	0.0	17	29.8	43	32.1
-ฝุ่นละออง	10	14.9	4	40.0	26	45.6	40	29.9
-เสียงดัง/ความสั่นสะเทือน	2	3.0	1	10.0	12	21.1	15	11.2
-ขยะมูลฝอย	3	4.5	4	40.0	1	1.8	8	6.0
-น้ำท่วม/น้ำขัง	1	1.5	1	10.0	1	1.8	3	2.2
ปัญหาของคู/ท่อระบายน้ำสาธารณะ								
-ไม่มีคู/ท่อน้ำสาธารณะ	2	7.1	0	0.0	22	100.0	24	44.4
-คู/ท่อน้ำสาธารณะ(ระบายน้ำไม่ดี)	3	10.7	4	100.0	0	0.0	7	13.0
-คู/ท่อน้ำสาธารณะมีขนาดเล็ก	22	78.6	0	0.0	0	0.0	22	40.7
-น้ำเสีย	1	3.6	0	0.0	0	0.0	1	1.9

ส่วนของสภาพน้ำท่วมครั้งสุดท้ายที่รุนแรงที่สุด ปรากฏว่า ในชุมชนบ้านทัพหลวง จังหวัด นครปฐม ประสบอุทกภัย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.6 ซึ่งเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2554 โดยน้ำท่วมขังนาน เฉลี่ย 11 วัน และความลึกของน้ำท่วมขังเฉลี่ย 72.7 ซม. และก่อให้เกิดความเสียหายเฉลี่ย 44,125 บาท/ครัวเรือน (ดังตารางที่ 6.15)

ตารางที่ 6.15 ปัญหาอุทกภัย

รายการ	นครปฐม		ราชบุรี		กาญจนบุรี		รวม	
	หมู่บ้านทัพหลวง ตำบลทัพหลวง		บ้านอ้ออเขียว ตำบลกรับใหญ่		หมู่บ้านหนอง ขี้แรด ตำบลตะคร้ำเอน			
ปัญหาอุทกภัย	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
น้ำท่วมครั้งสุดท้ายที่รุนแรงที่สุด								
-ปี พ.ศ. 2554	19	57.6	2	6.7	0	0.0	21	22.3
-ปี พ.ศ. 2556	1	3.0	0	0.0	0	0.0	1	1.1
น้ำไม่ท่วม	14	42.4	28	93.3	31	100.0	73	77.6
จำนวนวันน้ำท่วมขังเฉลี่ย(วัน)	11		7		0		9.6	
ความลึกของน้ำท่วมขังเฉลี่ย(ซม.)	72.7		100.0		0		75.4	
สภาพน้ำท่วมขัง								
-น้ำท่วมขังนอกอาคาร	2	10.0	2	100.0	0	0.0	4	18.2
-น้ำท่วมขังในอาคาร	1	5.0	0	0.0	0	0.0	1	4.5
มูลค่าความเสียหาย(ครัวเรือน) เฉลี่ย(บาท)	44,125		42,000		0		43,889	

ผลการศึกษา ปรากฏว่าประชากรโดยทั่วไปในพื้นที่ที่ศึกษามีสภาพโครงสร้างครัวเรือน ดังนี้ คือ ส่วนมาก (ร้อยละ 54) เป็นเพศหญิง และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46 สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.7 คน ซึ่งเป็นแรงงานร้อยละ 70 แต่มีผู้สูงอายุและเด็กก่อนวัยทำงาน คิดเป็นร้อยละ 19 และ 11 ตามลำดับ ซึ่งเป็นส่วนที่มีจำนวนมากพอสมควรและสังคมต้องดูแลสวัสดิการมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ประชากรส่วนใหญ่ ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ประมาณร้อยละ 62 ส่วนอาชีพหลักเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 70 และยังมีบางส่วนมีอาชีพอื่น ๆ เช่น การรับจ้างทั่วไป พนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม และการค้าขาย ฯลฯ แต่มีสภาพการว่างงานประมาณร้อยละ 9 ในสภาพสังคมของชุมชนโดยทั่วไป พบว่า ครอบครัวอาศัยอยู่ในชุมชนโดยไม่ค่อยมีญาติผู้ใหญ่อยู่ด้วย แต่ลักษณะบ้านเรือนเป็นแบบถาวรมากพอสมควร

ส่วนการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน ปรากฏว่าในปัจจุบันสภาพการถือครองที่ดินลดลงเล็กน้อย โดยเฉลี่ย 4.8ไร่/ครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นการถือครองที่ดินขนาดเล็ก สามารถจำแนกเป็นพื้นที่เพาะปลูกข้าว พืชไร่ และผักชนิดต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 70 และมีการขยายพื้นที่ในการสร้างที่อยู่อาศัยของประชาชนเพิ่มขึ้นบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 24 และส่วนที่เหลือเป็นพื้นที่สำหรับพัฒนาเป็นโรงงานอุตสาหกรรมและแปรรูปการเกษตร เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิดแรงงาน-คนงานอพยพเข้ามาในชุมชนและมีสภาพแออัดมากขึ้น แต่โดยทั่วไปกลับทำให้สภาพเศรษฐกิจกระตุ้นขึ้น เพราะทำให้เกิดการรับจ้างทำงานในโรงงานมากขึ้น การค้าขายสินค้าดีขึ้น ซึ่งมีผลกระทบต่อยาได้ของครอบครัวและชุมชนเพิ่มขึ้นเช่นกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ศึกษาสมาชิกในครัวเรือนมีโอกาสศึกษาสูงขึ้น ตลอดจนสภาพเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น สมาชิกครอบครัวมีเวลาให้กันมากกว่าเดิม และเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนบ้านเพื่อพัฒนาสังคมและท้องถิ่นมากขึ้นด้วย

แต่ในขณะที่พิจารณาในส่วนของการใช้จ่ายของครัวเรือนที่สูงมากขึ้น ได้แก่ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น สินค้าอุปโภคบริโภคแพงขึ้น และค่าใช้จ่ายอื่นในครอบครัวสูงขึ้นมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งเป็นผลทำให้สัดส่วนรายได้ครัวเรือนทั้งหมดลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต จึงทำให้เงินออมของครอบครัวลดลง และประชาชนมีความจำเป็นต้องกู้เงินจากแหล่งสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อการลงทุนและค่าใช้จ่ายในครอบครัวมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในพื้นที่ชุมชนบ้านอ้ออเขียว จังหวัดราชบุรี และบ้าน ทัพหลวง จังหวัดนครปฐม นอกจากนี้ในบริเวณชุมชนบ้านหนองขี้แรด จังหวัดกาญจนบุรี และบ้านอ้ออเขียว จังหวัดราชบุรี ได้มีการพัฒนาที่ดินเป็นโรงงานประเภทต่าง ๆ อาทิ โรงงานน้ำตาล โรงงานปุ๋ยอินทรีย์ โรงงานส่งออกผลไม้และโรงสีข้าว ฯลฯ ซึ่งก่อให้เกิดการอพยพคนงานย้ายเข้ามาในท้องถิ่น มีจำนวนมากพอสมควร คิดเป็นร้อยละ 30 ในปัจจุบันโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้ดำเนินกิจการและทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ และน้ำเสียต่อพื้นที่สำหรับการเพาะปลูกพืช ส่งผลกระทบไม่ดีต่อสุขภาพ ด้านการทำงาน และคุณภาพชีวิตของประชาชนท้องถิ่นเป็นอย่างมาก